

צ'בזטי מזהר"ן

קמא

דף קטז:

עם

ביאור חברותא

ללימוד בעיון

תורה רמה

אמר שהמתמיד בלימוד ספרו יהיה נעשה איש כשר באמת

ובעל מה גדול כי יש בה עמקות נוראה שאין בשום ספר

(ה"מ שמו שמה)

ליקוטי

ומפנינים^[א], אזי משליך המזל העשירות כלאחר יד, מכ"ש כשזוכה שירגיש גם בעצמו שההתקרבות להצדיק הוא יקר מכל העשירות שבעולם, אזי בוודאי אינו משגיח על ממונו ואינו רוצה כלל עשירות :

רמא [ג] **כשיש** דינים ח"ו, אזי המדת הדין אין לה כח לכלות לגמרי, כשרז"ל (סוטה ט) הציזי כלים והם אינם כלים, אבל האדם יש לו כח לכלות לגמרי את חבירו ח"ו [ג]. "ע"כ כשיש דינים על אדם אחד ח"ו, ובא אדם אחר ועומד והולק עליו, אזי מדת הדין מסתלק ממנו, כי הם רוצים יותר שינקום בו האדם, כי יש לו כח כנ"ל. ע"כ מי שהוא" צדיק גדול ומשגיח בתיקון העולם, הוא הולק לפעמים בכוונה על צדיק אחד כדי לסלק מעליו מדת הדין כנ"ל [ג], כי יסמכו עליו שהוא ינקום יותר, אבל אח"כ הוא עושה ברחמים ואינו עושה יסורים לאותו הצדיק. וז"פ [ג] **פנחס בן אלעזר** **כ"ו השיב את חמתי וכו'** בקנאו את קנאתי בתוכם ולא בליתי וכו' [ג]. היינו שפנחס השיב את חמת ה' וסילק מדת הדין מוישראל, ע"י שהוא לבש נקמה לנקום בהם, ע"כ נסתלקו הדינים כנ"ל, וזה מחמת כי הדינים אינם יכולים לכלות וכו', ע"כ הם רוצים יותר כשאדם רוצה לנקום כנ"ל. וזה **ולא בליתי את בני ישראל בקנאתי**, היינו שבזה מודיעה לנו התורה גודל הטובה שעשה פנחס לישראל, בקנאו את קנאתו ית', ולבש נקמה לנקום בהם, שבזה עשה להם טובה גדולה, והמעם הוא, כי **ולא בליתי את בני ישראל בקנאתי**. היינו שבקנאתי במדת הדין שלי, אינו מכלה את בני ישראל, כי מדת הדין אין בה כח לכלות כנ"ל, אבל האדם כשנוקם יש לו כח לכלות לגמרי ח"ו. ע"כ עשה פנחס" טובה נפלאה לישראל, במה שלבש קנאה לנקום בהם, כי ע"י רפתה מוישראל כח הדינים, בחושכם שפנחס ינקום בהם ביותר, כי פנחס" הוא אדם שיש לו כח לנקום יותר לכלות לגמרי ח"ו, וכנ"ל. וע"כ ע"י השיב פנחס" את חמתי וסילק מדת הדין כנ"ל. אבל באמת, פנחס בוודאי חי רחמן, ובוודאי אח"כ היקל הדינים מעליהם :

רמב [ג] **דע** "שיש בחי אריך אנפין בקליפה וע"ה שער הקליפות פ"ג [ג]. ומי שפוגע באשה מבחי' זו, קשה לו להנצל מההרהור"ו, ואף אם יעלים עינו, אעפ"כ בכל צד שיפנה תודמון לו, כי היא בחי' אריך אנפין של הקליפה, שהם כ"פנים ארוכים, וע"כ בכל צד שיפנה תודמון לו : **ודע** שצדקה כ"היא סגולה גדולה ומועלת מאד להנצל מהרהורי ניאוף, אך אעפ"כ אסור לסמוך ע"ה, ולהיות מעורב עם הנשים ולהרבות שיחה עמהם ח"ו, רק שאינו מויק לו כ"כ. וזהו (אבות פ"א) ויהיו עניים בני ביתך ואל תרבה שיחה עם האשה, היינו שאף שאתה עושה צדקה ועניים הם בני ביתך, אעפ"כ אל תרבה וכו' כנ"ל. אבל אין האיסור רק שלא ירבה, אבל מה שהוא מוכרח אין

רמא רמב רמג רמד רמה

מוהר"ן קיו.

מזיק לו, וזה נעשה ע"י הצדקה שהיא מצלת מההרהורים"ו של ניאוף, שהם בחי' אבי אבות הטומאה, בחינות מת, וצדקה מצלת מהם, בבחי' (משלי י) [ג] **וצדקה תציל ממות**, ה' יצילנו : **רמג** [ג] **דע** שיש צדיק גדול מאד, שאין העולם יכול לסבול קדושתו, ע"כ הוא מתעלם מאד, ואין רואים ממנו שום קדושה ופרישות יתירה [ג], זה מחמת גודל קדושתו מאד [ג]. וזה בחינות כל השירים קדש ושיר השירים קדש קדשים. (ידים פ"ג) נמצא שיר"כ השירים הוא קדוש מאד יותר הרבה מכל הספרים. והנה מצינו ששלמה המלך עליו השלום חבר שלשה ספרים משלי קהלת ושיר השירים, ובאמת משלי וקהלת הם כולם מלאים מוסר ויראת שמים מאד, ומצינו בהם תיבות קדושה וטהרה כ"פ, אבל בשיר השירים אינו נמצא תיבות קדושה וטהרה כלל. פוק עיין ותשכח [ג], שבכל ספר שיר השירים אין נמצא שם בכל הספר שום תיבת" קדש וטהור. וזה מחמת גודל עוצם קדושתו אינם רואים שם שום קדושה. ע"כ אינו נמצא שם תיבות קדושה וטהרה כלל [ג]:

רמד [ג] **מי** שהוא מעורב בין העכו"ם, והיינו שיש לו עסקים ומו"מ עמהם, צריך לשמור עצמו מאד מאד שלא יזיק לו, כי בקל יוכל להתפס ברשתם ח"ו להלוק עצמו ממדרגת יהדותו שיש לו, כי לא די להאדם שהוא בעוה"ז השפל אשר מלאכים אין להם כח לעמוד בזה העולם. כמו שמצינו שפעם א' באו"כ מלאכים בזה העולם ונלכדו מאד [ג]. אבל באמת ישראל יש להם כח יותר ממלאכים, והם יכולים" לעמוד בזה העולם ולהתגבר על העוה"ז, ולהדבק בתבורא יתב"ש. אבל להיות ג"כ מעורב עם העכו"ם, זה קשה מאד, ע"כ צריך לשמור עצמו מאד מאד, להיות כיתד חזק בל ימוט [ג] ממדרגת"ו כשרותו ויהדותו :

רמה [ג] **דע** שיש חדרי תורה, ומי שזוכה להם, כשמתחיל לחדש בתורה, הוא נכנס בהחדרים, ונכנס מחדר לחדר ומחדר לחדר, כי בכל חדר וחדר יש כמה וכמה פתחים לחדרים אחרים, וכן מאותן החדרים לחדרים אחרים, והוא נכנס ומטייל בכלם, ומלקט משם אוצרות וסגולות יקרות וחמודות מאד, אשרי חלקו. אבל דע, שצריך לזוהר מאד, לכל ימעה בעצמו, כי לא במהרה זוכין לזה, כי יש כמה וכמה חידושים שאינם באים משם, רק מהיכלי התמורות, כי **את זה לעומת זה עשה אלקים** [ג]. ואף שנדמה לאדם להשגה גדולה, אף על פי כן, גם שם יש חידושים נאים שנדמין להשגות. וגם בזה יש כמה בחינות, כמו למשל כשכותבין תיבת אדם, יודעין שזה מרמוז על דמות האדם, אבל הוא רק ברמז בעלמא, כי אין כתוב שם שום ציור האדם, ויש שמצייירין על הנייר ציור האדם, ושם נגלה יותר קצת דמות האדם, ויש שמנסרין ציור האדם מחתיכת עץ, ושם נתגלה עוד יותר ציור האדם, אבל אף על פי כן אין זה אדם ממש, רק האדם בעצמו הוא האדם באמת. כמו כן

תורה אור
איוב כח (יז) לא יצרכנה
וקב ויכחית ותמורתה פלי
פז: (יה) ראמות וגביש לא
זכר ופסח תקפה מפנינים:
תורה רמא
במדבר פינחס כה (יא) פינחס
פן אלעזר פן אמרן הכהן
השיב את חמתי מעל פני
ישראל בקנאו את קנאתי
בתוכם ולא בליתי את פני
ישראל בקנאתי:
תורה רמב
משלי י (ב) לא יועילו
אוצרות
רשע וצדקה תציל
ממוות:

תורה רמה
קהלת ז (יד) ביום טובה יהיה
בשוב וביום רעה ראה גם
את זה לעומת זה עשה
האלהים על דברת שלא
ימצא האדם אתיו מאומה:

^א לשה"כ איוב כח - יז ית. ומשלי ג' טו ושם ח' יא.

^ב לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו (ועין נוספת הנוסחאות והגהות מנתי שמוסוף כמה הגהות כמורה זו ללכת הענין)

^ג עיין שמואל-ב כד יד נפלה נח ביד ה וכו' וביד אדם אל אפולה. ועיין אור החיים ואלשיך בראשית לו כא שבעל בחירה יכול להוסיף גם בלא גזרת שמים. ועיין ורבנו הנגאל חגיגה ה. יש נוספה בלא משפט כגון אדם שהרג חבירו. ועיין פנים יפות במדבר לה די. לעומת זה עיין רש"י ויהי ו' יש ע"ה"ה התחת אלקים אני אלא ששם אפשר כיוון שהיה מלך וכדברי החיד"א במדבר קדמות כ' ז' דלב מלכים ושרים ביד ה' שכיון שכוח גדול לא ניתן להם להוסיף בלא גזרת שמים. אמנם דעת הגר"א שלעולם א"א להוסיף בלא גזרת שמים (ואורות הגר"א עמ' יא)

^ד גם בדפדפי' ותולד- ע"כ, ומתורלו - וע"כ

^ה בדפדפי' ותולד- מי שהוא, בתקפה ברגו ואוצר- מישהוא, בתקפה גיטין - מי שהוא,

^ו עיין שיחות הר"ן סימן צו

^ז במדבר כה

^ח מתורלו - וכו'

^ט עיין סוף תורה רעה

^י מכאן נד' ג' שורות לפני הסוף היא הוספה שהוסיף מוהר"ת בתקפה וגם אינה בלוח השמטות של דפדפי'

^א מתורלו - מודיע

^ב מתורלו - פנחס

^ג מתורלו - פנחס

^ד מתורלו - פינחס

^ה בתשכט - ובוודאי

^ו תורה זו נאמרה סמוך לפני שבועות שנת תקסו ועיין ח"מ סימן נט

^ז וסימן לא.

^ח בתקפה - נואה - ביש (ש' נדמה לב' וכדמצינו בהרבה מקומות)

^ט שער מח בשליש האחרון של פ"ג ברה"ה והנה נתבאר בקיצור

^י גם בדפדפי' מההרהר, ומתורלו - מהרהר

^{יא} גם בדפדפי' ותורלו- יעלים, ומתורלו - יעשים

^{יב} בתקפה - פנחס

^{יג} גם בדפדפי' ותורלו- היא, ומתורלו- הוא

^{יד} בתשכט - מההרהרים

^{טו} ומשלי יא ד'

^{טז} לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו ועיין בחי' מוהר"ן סימן מ'

^{יז} כיצד נתגלל אצירתה

^{יח} עיין סוף תורה קטו תנינא

^{יט} קדושתו ופרישותו של רבינו עיין חי' מוהר"ן סימן רלד

^כ בתשכט - ששיר

^{כא} לשון ח"ל בארמית ופירושו צא ותעין ותמצא. וכן בגמ' כ"פ נפק דק ואשכח, ובוהר נח עג: פוק דוק ותשכח, ווהר וישב ג. עיין ותשכח.

^{כב} ועיין תי"ש אבות ב' ט' צאו וראו

^{כג} מתורלו - תיבות

^{כד} עיין שבועות דף לה (ועיין רכ פעלים ח"ד סוד יקיים סימן יא שלא נאמר אלל כמנו כי אין בו פשט כלל רק רמז ושכן מוכח מההנהגות סס)

^{כה} לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו ועיין שיש"ק ח"א סימן שי

^{כז} בתקפה ותורלו- אבא

^{כח} * ווהר בראשית דף נח. [נפרקי דר"א פרק כב ווהר בראשית דף

[ג].]

^{כט} מתורלו - יכולין

^ל לשה"כ ישעיהו כב כב ועיין מצודות שם

^{לא} מתורלו - ממדריגת

^{לב} לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו

^{לג} קהלת ז' יד

תורה אור
במדבר יט (יד) זאת התורה
אדם כי ימות באהל כל הבא
אל האהל וכל אשר באהל
ישקא שבעת ימים:
תורה רמו

הימים ב-ז (ו) ויגבה לבו
בדרכי יהוה ועוד הסיר את
הקמיות ואת האשרים מיהודה:
תורה רמט
שופטים יג (כה) ותהל רוח
יקוק לפעמו במחנה דן בין
צרעה ובין אשתאל: פ
שופטים יד (ו) ותצלח עליו
רוח יהוה וישפעהו כשפע
הגדי ומאומה אין בידו ולא
הגיד לבניו ולאמו את אשר
עשה:

תורה רנ
איוב א (כא) ויאמר ערם
יצתי וצאתי מבטן אמי וערם
אשוב שפה יקוק נתן ויקוק
לקח ימי שם יקוק בברך:

יש כמה חידושין של תורה שהם רק כמו פינקס¹⁰, וכמו שכותבין
תיבת אדם לבד. כי התורה היא בחי אדם, כ"ש (במדבר יט)
זאת התורה אדם, ויש שהוא נכנס לפנים מזה, אבל אעפ"כ אין
זה אדם כנ"ל. רק כשוזכר אל התורה בעצמו זהו בחי אדם
באמת. וזהו **זאת התורה אדם**, זאת התורה דייקא, היינו רק
זאת התורה האמתיות, היא בחי אדם :

ודע שכל אדם קודם שמישיג בתורה השגה של אמת, צריך
לילך בהכרח דרך אלו היכולות התמורות. אבל הכלל שאסור
למענות בעצמו, לסבור שכבר בא אל ההשגה הראוי, כי אם
יסבור כן ישאר שם חס ושלום, אבל כשידע שעדיין לא התחיל
לכנס¹¹ לחדרי תורה האמתים, אזי יתחזק בעבודת השם,
וירבה בתפילות, ויפציר עד שיפתחו לו שערי הקדושה באמת,
ואז יראה ההפרש. ואפילו אם עשה עובדות ותעניתים וסיגופים
בשביל השם יתברך, ואחר כך זכה לחידושין, אעפ"כ אל יעמוד
ע"ז לסבור שהם השגות של אמת הנ"ל. כי אפילו להדמויונות
של היכלי התמורות צריך עובדות ותעניתים. ואפילו בתאוות
עוה"ז יש דוגמא לזה, כגון למשל כשעושין שהוק וקומעדייע,
אזי נוסע אחד ומכריו וחושב כל הדברים שיעשו על
הקומעדייע, ואף שהוא תאוה לשמוע, אעפ"כ אין זה השוקק
בעצמו, וכן כשבא להחדר שעושין שם הקומעדייע, יש שם
מצויר¹² על המבלא כל הדברים שיעשו שם, וגם זה אינו הדבר
בעצמו, ואפילו כשבאים לשם לפנים, עומד ל"ן אחד, ועושה
כמעשה קוף, וכל הדברים שעושה הבעל קומעדייע, הוא עושה
אחריו בליצנות, וגם זה אינו הדבר בעצמו, ועיקר הוא השוקק
בעצמו שעושין שם. וכמו כן תבין הנמשל מעצמו, כי יש מי
שנדמה לו שנכנס לפנים, ולפני ולפנים, ועדיין עומד בחוץ
לגמרי, כי לא התחיל להשיג השגה של אמת : והצדיק הגדול
מאד, אף כשוזכה להשיג השגות גדולות של הקדושה באמת
אעפ"כ אינם נחשבים בעיניו לכלום, לגדול עוצם הכרתו את
גדולת הבורא ית'. ע"כ הוא משתדל ומתחזק בכל פעם,
שיתחיל הש"י להראות לו אור התורה, כאלו לא התחיל להשיג
כלל מומיו¹³:

רמו¹⁴ ולפעמים צריך האדם שיהיה לו גדלות, ^[14] כמה
שכתוב (ד"ה ב יז) **ויגבה לבו בדרבי ה'**. והוא מועיל כמו
תענית, כי כשצריך לבא להשגה ולעלות לאיזה מדרגה, אזי
צריך לשכוח את חכמתו שמקודם. וכמו שמצינו (ב"מ פ"ה) שר'
זירא התענה כדי לשכוח תלמוד בבלי ^[15], כי ה' צריך לבא
להשגה יותר גדולה שהיא תורת א"י. והגדלות מועיל כמו
התענית הנ"ל, כי ע"י הגדלות שוכח גם כן את חכמתו,
כמשור'ל (פסחים סו ע"ב) כל המתגאה חכמתו¹⁶ מסתלקת
ממנו. אך צריך לזה חכמה יתירה ^[16], כי בוודאי גדלות הוא
איסור גדול מאד, ואם יתגאה באמת, בוודאי חכמתו מסתלק
ממנו לגמרי, ולא יבא להשגה, ויהיה נעשה שומה ממש, אך
צריך לזה אומנות יתירה, איך להתנהג בזה, שיהיה לו גדלות

רק כדי לשכוח חכמתו שמקודם שהוא צריך לשכוח כנ"ל,
ואעפ"כ יהיה עניו באמת ^[17]:

רמו¹⁷ **איתא** בזה"ק (ר"מ צו ד' כז ע"ב) שתיקו ^[17]
הנאמר בש"ס ^[18] הוא בחי מחוסר תיקון, והיינו שנחסר הנון
של **תיקון** ונעשה **תיקו**. ודע שזאת הנון פשוטה
כשנחסרת מהתיקון ונעשה בחי תיקו כנ"ל, אזי היא נשפלת
ונכפפת ונעשה מזה בחי **קינות** שהוא אותיות **תיקון**, רק
שהנון נכפפת כנ"ל. ה' יגאלנו ויתחפכו **הקינות לתיקון**
ויתתקן ה**תיקו** הנ"ל :

רמח¹⁸ **דע** שסיפורי מעשיות מצדיקים, הוא דבר גדול
מאד ^[18], כי על ידי סיפורים מצדיקים, נתעורר ונתלהב הלב
בהתעוררות גדול להשי' בחשק נמרץ מאד ^[19], כי הרשימו
שעשה אותו הצדיק שמספרין ממנו, על ידי עבודתו את השם
יתברך, זאת הרשימו נתעוררת¹⁹ בעת שמספרין מהצדיק, והיא
מעוררת להשם יתברך בהתעוררות גדול :

רמז¹⁹ **עיקר** הגבורה בהלב. כי מי שלבו חזק ואינו
מתירא משום אדם ומשום דבר, יכול לעשות גבורות נוראות
ולכבוש המלחמות, ע"י חזק ותוקף לבו שאינו מתירא ורץ
לתוך תוקף המלחמה. וזה בחי (אבות פ"ד) איזהו גיבור
הכובש את יצרו. וזה בחי גבורות שמשון שנא' בו (שופטים יג)
ותהל רוח ה' לפעמו במחנה דן בין צרעה ובין **אשתאל**,
שבאותן המקומות ^[19] צלחה עליו רוח ה' ^[20], ולבש גבורה,
דהיינו שבא לו חזק ותוקף גבורה בלב, ועל ידי זה עשה
גבורות נוראות :

רנ²⁰ **דע** שכל מיני צער וכל היסורין אינם רק מחסרון
הדעת, כי מי שיש לו דעת ויודע שהכל בהשגחה מהש"י, אין
לו שום יסורין, ואינו מרגיש שום צער, כי ה' נתן וה' לקח ^[20]
ואעפ"כ²⁰ שיש יסורין שבהכרח מרגישים אותם, כגון היסורים
שבאים מחמת ההרכבה, כמו יסורים שיש מיציאת הנשמה מן
הגוף, והם יסורי החולה שבאים מחמת שמתחלת הנשמה
להתפשט מן הגוף, ומחמת שנקשרה הנשמה בהגוף בקשר
אמיץ וחזק, ע"כ בהכרח מרגיש היסורים בעת הפירוד, אעפ"כ
היסורים קלים מאד ונחמים להתקבל בעת שיודע בדעת ברור
שהכל בהשגחה מהש"י, ומכ"ש שאר מיני צער ויסורין שאין
מרגישין כלל כשיש לו דעת כנ"ל, ועיקר הצער מהיסורין, הוא
מחמת שנוטלין ממנו הדעת כדי שירגיש היסורין :

וזה עיקר צער של ישראל שיש להם בגלות, הכל הוא מחמת
שנפלו מהדעת ותולין הכל כמבע ובמקרים ובמזל. ומחמת זה
יש להם צער ויסורין כנ"ל. וזה בא להם מחמת שהם שרויין בין
העכו"ם ולמדו מהם, מחמת שרואין שעתם מוצלחת מאד,
וישראל נבזים ושפלים ע"כ הם

¹⁰ בש"ס תיקו והוא נוטריקון תהא קאי ורבינו שנקט תי"קו עיין תוי"ט עדייות ה' ז' דהיינו ר"ת תשבי יתרון קושיות ואבעיות, ואפשר דלאו דווקא כי לקמן נקט רבינו תיקו בלי מרכאות.

¹¹ לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו

¹² עיין לעיל תורה רלד ושם גרשם

¹³ כש"ק (שאלקס יעזק קוים קליש כרייטעג) צפיק רבי אוח פה כח שיהי' מקאלק נעשה חסיד מזקן אחד כסופר מעשיות מליקים.

¹⁴ בתולד - נתעוררות

¹⁵ לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו

¹⁶ מתוצו - גבור

¹⁷ בתשכס - אשתאל

¹⁸ עיין סוטה ט סוף ע"ב

¹⁹ לשה"כ שופטים יד ו' ושם יד יט ושם טו יד, ושמואל-א י' י'

²⁰ לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו

²¹ מתוצו - היסורים

²² * איוב א כא

²³ בתשכס - ואע"פ

¹⁴ מתרלו - פנקס

¹⁵ מכאן עד תיבת ודע נוסף בתקפא

¹⁶ גם בתולד - היא, ומתולד - הוא

¹⁷ מתרלו - ליכנס

¹⁸ מתוצו - מצוייר

¹⁹ בתקפא - שיתחיל

¹ עיין חיי מוה"ן נט ורלט שתעיתי כשה אובד היתה ההתבודדות של רבינו. וע"ש אות קיג שאמר רבנו לכמה צדיקים שטענו שראו את מלאך מט"ש שלא כך רואים אותו.

² לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו

³ עיין סוטה ה. שמינית שבשמינית, אבל רבנו מתכווין כאן לגדלות שבאמת היא ענוה.

⁴ עיין סנהדרין כד. מה הפסול בתלמוד הבבלי.

⁵ בתקפא - חכמות

⁶ עיין פל"ח כאן

⁷ עיין באור הליקוטים תורה כב מפתח כה

⁸ לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו

⁹ עיין אור יקר להרמ"ק על ע"מ כד טו ע"מ כד (דף קטו). שהיו לכן שתיקה לדיקא ע"ש שהנון עלמא לאה בניה עלה לחמשה עולה המתשמה

מאמר דע שיש חדרי תורה

מספה"ק ליקוטי מוהר"ן

זמן ומקום אמירת התורה
לא ידוע

פתיחה והקדמה

עיקר דברי רבנו כאן הם לעניין השגות אלוקות, שבוה יש הרבה מאד דמיונות, כי כל ההשגות הן ע"י ברור המדמה. כמ"ש ביד הנביאים אדמה. וכל אחד כפי הברור שזכה לברר כך השגתו. וכמבואר מעשה בד' שנכנסו לפרד"ס¹ שע"י שמות קדושים עלתה נשמתם ונכנסה בהיכלות רוחניים עליונים עד שראו את המלאך מט"ט, שם עץ הדעת טוב ורע, וכולם טעו בו לבד מרבי עקיבא. ועיין חיי מוהר"ן קיג/ו² שגם בזמן רבנו צדיקים גדולים סברו שראו את מט"ט, ורבנו אמר להם שלא כך רואים אותו, כמו שהם מספרים.

אבל גם בעניין לימוד פשט יש דמיונות וצריכים להיזהר מאד. בין בהלכה ובין בהשקפה, שגם היא הלכה. ורק ע"י סיעתא דשמיא וזכות גדולה, זוכים לכוון לאמת/ד, כמבואר בגמ'³ על דוד המלך, דכתיב ביה "וה' עמו" שהלכה כמותו.

ורבנו אומר עצה לזה שתמיד יחשוב שעדיין לא זכה לאמת, ושיש אמת פנימית יותר, שרוצה להשיגה. לכן ימשיך להתפלל ולהשתדל ולהתאמץ, לברר עוד יותר את המדמה, ולבקש ולהתפלל ולהפציר להשיג עוד יותר פנימיות, והשגה יותר מבוררת ויותר אמיתית.

¹ כג - בו תשרי תשפ"ד ירושלים

² חגיגה דף יד: תנו רבנן ארבעה נכנסו בפרדס ואלו הן בן עזאי ובן זומא אחר רבי עקיבא אמר להם רבי עקיבא כשאתם מגיעין אצל אבני שיש טהור אל תאמרו מים מים משום שנאמר דובר שקרים לא יכון לנגד עיני. בן עזאי הציץ ומת עליו הכתוב אומר יקר בעיני ה' המותה לחסידיו. בן זומא הציץ ונפגע ועליו הכתוב אומר דבש מצאת אכול דיין פן תשבענו והקאתו. אחר קיצץ בנטיעות. רבי עקיבא יצא בשלום.

בתורה לא הארכנו הביאור בזה.

³ עיין חיי מוהר"ן - אות קיג (כשחזר רבנו מארץ ישראל היה אצל הרב הקדוש מנסיכו) בשובו מהרב הני"ל (הרב הקדוש מנסיכו) היה אז גם אצל הרב החסיד המפרסם מורנו צבי אריה מאליק. וכפי הנשמע מאנשי שלומנו שכל עסקו עמהם היה בענין מראות וחזיונות, כי רבנו זכרוננו לברכה לא היה דעתו מספיק לענין המראות והחזיונות שלהם, והיו לו ופוחים גדולים עם הרב הקדוש מנסיכו שהיה מפרסם גדול בענין זה, ורבנו זכרוננו לברכה נתוכח עמו הרבה בענין זה. ואיני יודע היטב ענין הופוחים אף הכלל, שרבנו זכרוננו לברכה היה אומר, שלא כך צריכין לראות חזיונות כפא"ש הם רואים:

והרב מנסיכו שלח אליו פעם אחת. תאמרו לו שקדם שפא לתוף העיר ראיתי את המלאך מט"ט וכן וכן ראיתי. וכמדומה ששמעתי שאמר הרב הקדוש הני"ל שראו את מט"ט בראיה ממש ורבנו זכרוננו לברכה אמר שלא כך רואין אותו. וכמדומה שעוד פעם אחת טען הרב הקדוש הני"ל עם רבנו זכרוננו לברכה בעצמו, כך ראיתי וכן ראיתי, ורבנו זכרוננו לברכה לא רצה להסכים על זה, ואמר להם רבנו לא כך רואין את מט"ט, אני ראיתי כך וכן, וזה הוא באמת ראית מט"ט. והיה בענין זה כמה דברים, אף לא הייתי בכל זה אצלו ולא זכיתי לשמע מפיו הקדוש דבר בענין זה, רק שמעתי סתם מנו שיהיה אצל הרב מנסיכו: **וספר לי מעשיות אחרים ששמע אז מענין התקרבות הרב הני"ל לרבנו מבהק הרב הקדוש מורנו מיכל זכר צדיק וקדוש לברכה. ואחר כך בשובו בשהיה אצל הרב מאליק הני"ל וכבר שמע הרב מאליק את כל טענותיו ופוחיו עם הרב מנסיכו מענין מראות, כי היה הדבר מפרסם ונשמע בסביבותם, וכשפא רבנו זכרוננו לברכה אצל הרב מאליק על שבת קדש היה גם הרב מאליק מדבר הרבה בכל סעודה מענין מראות ואמר בכל סעודה וסעודה בשבת תורה, וכל התורה וכל הספורים פלם היו מענין מראות להודיע שהוא רואה באמת: ורבנו זכרוננו לברכה לא הסכים על זה פלל ושתק לו לגמרי, כי קדם שבנס לרוב הקדוש מאליק התפלל להשם יתברך והתישב איף להתנהג עמו וכו' על פן שתק לו רבנו זכרוננו לברכה לגמרי בכל השבת. ואחר כך במוצאי שבת נכנס רבנו זכרוננו לברכה לחדרו בתוף בית הרב הני"ל וכא אלו הרב מורנו צבי אריה זכרוננו לברכה בעצמו ואמר לו עדין אין אתם מאמינים לי שאני רואה, אתן לכם מופת חותך שאני רואה והתחיל עוד הפעם לומר תורה ולהוכיח לו שהוא רואה, ואז השיב לו רבנו זכרוננו לברכה הרבה צפו לדרש במעשה מרובה ולא ראו אותה מימיהם כמו שאמרו רבותינו זכרוננו לברכה (מגלה כ"ד ע"ב):**

¹ עיין ר' צדוק ישראל קדושים אות ו' (ר"ה וזהו) שחידוש הלכה אמיתי בחי' רוח'ק בחי' וה' עמו שהלכה כמותו.

² סנהדרין דף צג: ויען אחד מהנערים ויאמר הנה ראיתי בן ליש בית הלחמי יודע נגן וגבור חיל ואיש מלחמה ונבון דבר ואיש תואר וה' עמו וגו' ואמר רב יהודה אמר רב כל הפסוק הזה לא אמרו דואג אלא בלשון הרע יודע נגן שידוע לישאל גבור שידוע להשיב איש מלחמה שידוע לישא וליתן במלחמתה של תורה (איש תואר שמראה פנים בהלכה ונבון דבר שמבין דבר מתוך דבר) ונבון דבר שמבין דבר מתוך דבר איש תואר שמראה פנים בהלכה) וה' עמו שהלכה כמותו בכל מקום בכלהו אמר להו יחונתן בני כמוהו כיון דאמר ליה (וה' עמו) מילתא דבדידיה נמי לא הוה ביה חלש דעתיה ואיקניא ביה.

רש"י - דבדידיה נמי לא הוה - דשאל נמי לא הוה הלכה כמותו, כדאמרינן בעירובין (נג). דוד דגלי מסכתא כתיב ביה יראיך יראוני וישמחו שאול דלא גלי מסכתא כתיב ביה בכל אשר יפנה ירשיע:

ובעירובין נג. הנ"ל פרש"י בפירוש שני - שמדקדק בשמועתי עד שיתשב בלבו ולכוונן להלכה וחזור ושואל את רבו יפה דנתי וכי"ב.

ועיין לקמן בתורה רמו שאדם צריך שיהיה לו גדלות לפעמים, כדי שיכול לעלות מדרגה, ועי"ש ביאור הפל"ח לאיזה גאווה שהיא ענווה מתכווין רבנו, ונראה שכונתו למבואר כאן שצריך תמיד להחזיק שמה שכבר השיג, עדיין אין זו השגה כלל. ונראה לפ"ז ששתי התורות רמה ורמו קשורות מאד זו לזו.
עד כאן ההקדמה

*

תורה רמה [1]

דע שיש חדרי תורה, חדר נ"ל שהוא כינוי לסוגיא בתורה, ואולי כי יש בו שש צדדים, [1] ד' רוחות ומעלה מטה, דבלא זה אינו נקרא חדר, והם יב אלכסונים כפולים כמבואר בספר היצירה פ"ה/ו' כי כל רוח יש לו חיבור לד' רוחות סה"כ הם כד צדדים/י, שהם כלל הצדדים שבכל ענין שצריך לברר על בורים בבחי' (ב"מ פד.)/ו' כד קושיות שהיה ריש לקיש מקשה לרבי יוחנן על כל חידוש שאמר. וכל צד דהיינו קושיא היא מאיזה סוגיא אחרת, לכן היא כמו שער להיכנס לעוד חדר. **ומי שזוכה להם, כשמתחיל לחדש בתורה, הוא נכנס בהחדרים, ונכנס מחדר לחדר ומחדר לחדר, כי בכל חדר וחדר יש כמה וכמה פתחים לחדרים אחרים, וכן מאותן החדרים לחדרים אחרים** וכמו שאמר רבנו על התורות ושיחות שלו שאפשר מכל תורה ושיחה לעבור את כל התורה כולה/ו', **והוא נכנס ומטייל בכולם**, בלימוד בקיאות ועיון ומלקט משם חידושי תורה ובעיקר חידושי דעת והשגות חדשות, לדעת אותו ית' ורצונותיו ולהכירו **אוצרות וסגולות יקרות וחמודות מאד, אשרי חלקו**. ויש צדיקים שבחיייהם זוכים לחפש בגנזי דמלכא ממש, כמו שאר העולם שזוכים בפטירתם כמבואר בתורה ערה/א'.
אבל דע, שצריך ליזהר מאד, לבל יטעה בעצמו, כי לא במהרה זוכין לזה, כי יש כמה וכמה חידושין שאינם באים משם, רק מהיכלי התמורות, כי את זה לעומת זה עשה

¹ לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו

¹ **ספר היצירה פרק ה'** משנה (ב) "ב גבולי אלכסון מפוצלין לשישה סדרים מפסיקין בין רוח לרוח, גבול מזרחית דרומית, גבול מזרחית רומית, גבול מערבית צפונית, גבול מערבית רומית, גבול מערבית תחתית. גבול צפונית מזרחית, גבול צפונית רומית, גבול צפונית תחתית. גבול דרומית מערבית, גבול דרומית רומית, גבול דרומית תחתית:

² **ואע"פ** שהם כפולים שעל כן לא נימנו בספר היצירה, כי לדוגמא מזרחית דרומית היא בעצמה דרומית מזרחית, כמבואר בפ"י הרמ"ק שם עפ"י הסוד שכל חיבור מוליד מדה חדשה. אבל לענין קושיא בסוגיא שייך להקשות לשני הצדדים דהיינו לבחון את הדרום ביחס למזרח ואת המזרח ביחס לדרום.

³ **בבא מציעא דף פד.** – ...נח נפשיה דרבי שמעון בן לקיש והוה קא מצטער רבי יוחנן בתריה טובא אמרו רבנן מאן ליזיל ליתביה לדעתיה ניזיל רבי אלעזר בן פדת דמחדידין שמעתתיה אזל יתיב קמיה כל מילתא דהוה אמר רבי יוחנן אמר ליה תניא דמסייעא לך אמר את כבר לקישיא בר לקישיא כי הוה אמינא מילתא הוה מקשי לי עשרין וארבע קושייתא ומפריקנא ליה עשרין וארבעה פרוקי וממילא רווחא שמעתא ואת אמרת תניא דמסייע לך אטו לא ידענא דשפיר קאמינא.

התורת חיים פירש שנקט כד קושיות לשון גזמא והביא עוד דוגמאות לזה בש"ס. עי"ש. אבל מהריצ"ח שמעתי טעם שנקט כד קושיות כי הם לברר כל הצדדים וצדי צדדים שבסוגיא, דהיינו ד' רוחות מעלה מטה ובכל אחד שני אלכסונים.

מהרש"א – הוה קאזיל וקרע מאניה כו'. משום דהשתא ראה דמתוך אלו כ"ד קושיות ופירוקים הוה רווחא שמעתתא וה"ל כאלו למד ממנו וחיב לקרוע עליו דמה"ט אמרינן ס"פ אלו מציאות ת"ח שבבבל עומדין זה מפני זה כפרש"י שם וענין כ"ד קושיין וכ"ד פירוקים אחדא מלתא דהשתא בההיא מלתא נתחדשו כ"ד קושיין וכ"ד פירוקים שהן מ"ח פנים וה"ל עם המלתא גופא מ"ט פנים שיש לתורה כמ"ש וכמ"ט מונים תחפשה וגו' וק"ל:

פתח עינים פירש שהם כד קשויי כלה כד צרופי אדנ"י לבער הקוצים. עי"ש. (עי"ש שר"א בן פדת היה תלמיד ר"י באותו זמן וקשה לשון ניזיל וכו' ותמה שלא ידע שר"י לא מבקש סיוע אלא קושיא.)

⁴ **עיין הקדמת הספר** חכמה ותבונה ביאור ספורי המעשיות לרבי אברהם בן נחמן – ומי יוכל לומר פירוש וביאור אפי' על שיחה קלה של רבינו ז"ל שאמר שעם כל שיחה ושיחה שלו יכולין לעבור ולפרש כל התורה כולה שבכתב ושבע"פ.

שיחות מוהר"ן – אות קלא – כי כל דבריו זכרונו לברכה הם כלליות גדול, וכל תורה ותורה כלול מכל התורה כולה.

ימי מוהרנ"ת – חלק ראשון אות עב – וראיתי שרחוק ממני מאד לעסק בהדפסה אף אף על פי כן לא עזבתי את הרצון והייתי בוסף וחושק בכל פעם לזה אף על פי שרחוק ממני מאד והייתי חושב מחשבות הרבה בזה אולי יעזרני השם יתברך לגמר עסק גדול ונורא כזה להפיץ מעינותיו חוצה, אשר כל תורה ותורה וכל שיחה ושיחה כלולה מכל התורה בלה, ומכל המדרגות ומכל העולמות וכו' וכו':

⁵ **תורה ערה** – דע שקל מצוה ומצוה שעושיין, נעשה ממנה נר אחד (א). וכשנסתלק האדם, אם היא נשמה גדולה שהיא יקרה מאד בעיני השם יתברך, אזי נותנין לה להיות מחפש בגנזיא דמלכא, שיחפש ויקח לו מדה שירצה מגנזי המלך יתברך, וזהו תכלית כל תענוגי עולם הבא, ולחפוש צריכין גרות, כמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה (פסחים י:): 'שחפוש בגרות', ולמדו מפסוק: 'נר ה' נשמת אדם חופש כל חדרי בטן', והנרות נעשיין מן המצוות כנ"ל, בבחינת: 'נר מצוה' (משלי ו). ואצל אלו הנרות, מחפשת הנשמה אחר ההסתלקות בגנזיא דמלכא, וזה בחינת 'במתיים חפשי' ב'ין שמת אדם נעשה חפשי מן המצוות (שבת קנא:). 'חפשי'. הינו בחינת החפוש שנעשה מן המצוות, כי המצוות הם גרות שעל ידם החפוש כנ"ל: אבל יש צדיק שממית עצמו בחייו, וגם בעודו בחיים הוא מחפש בגנזי אביו:

אלקים [י"ב/י"ג] כנגד כל דבר שבקדושה יש דומה לו בטומאה, וכנגד כל אמת יש שקר. ולקמן יתבאר שאין הכוונה לאפשרות הבחירה בין אמת לשקר, אלא שתמיד הקליפה קודמת לפרי, ובהכרח להיות תחילה בשקר הנדמה לאמת, כי בהיכלי התמורות הכל שקר, וא"א לברר אותו שם, וכל המלחמה נגדו היא רק לא לעצור, אלא להאמין שיש אמת יותר מזו, ולבקש אותה. **ואף שנדמה לאדם להשגה גדולה, אף על פי כן, גם שם יש חידושים נאים שנרמין להשגות** [י"ד] רבנו מבאר שגם בקליפות יש זו לפנים מזו כמו גלדי הבצל, ובהשגות נאות, וכל אחת היא קליפה לזו שבתוכה, וצריך הרבה תפלה והתחזקות עד שזוכה להגיע לפרי אמיתי.

וגם בזה יש כמה בחינות, כמו למשל כשכותבין תיבת אדם, יודעין שזה מרמז על דמות האדם, אבל הוא רק ברמז בעלמא, כי אין כתוב שם שום ציור האדם, ואעפ"כ בהיכל התמורות נדמה שזו כל השגת האדם ויש שמצוירין על הנייר ציור האדם, ושם נגלה יותר קצת דמות האדם, ושוב גם כאן בהיכל התמורות נדמה שזו האמת השגת אדם ויש שמנסרין ציור האדם מחתיכת עץ, דהיינו פסל אדם מעץ ושם נתגלה עוד יותר ציור האדם, (בתלת מימד) ונדמה כנ"ל אבל אף על פי כן הכתיבה וציור וניסור פסל אדם אין זה אדם ממש, רק האדם בעצמו הוא האדם באמת. וכנ"ל (ח"מ ק"ג) שמצינו צדיקים גדולים שנכנסו לפרדס וטיילה נשמתם בהיכלות רוחניים וסברו שראו את מלאך מט"ט שר העולם, שעל ידו מנהיג הקב"ה את עולמו, ורבנו אמר להם שטעו ולא כך נראה מט"ט, כי זה אצבע באמת לראותו, ואילו הם ראו עדיין בהיכלי התמורות.

כמו כן דהיינו כמו במשל מאדם שיש ג' בחי' שהם רק דמיון לאדם האמיתי כגון כתב ציור וניסור, כך

²⁷ קהלת ו' ד'

²⁸ קהלת פרק ז' (יד) ביום טובה היה בטוב וביום רעה ראה גם את זה לעומת זה עשה האלהים על דברת שלא ימצא האדם אחריו מאומה: תורה תמימה – גם את זה וגו'. גם את זה לעומת זה עשה האלהים, רבי מאיר אומר, כל מה שברא הקב"ה ברא כנגדו, ברא הרים ברא גבעות, ברא ימים ברא נהרות, ור' עקיבא אומר, ברא צדיקים ברא רשעים, ברא גן עדן ברא גיהנם, כל אחד ואחד יש לו ב' חלקים, אחד בגן עדן ואחד בגיהנם <סא>, וזה צדיק נוטל חלקו וחלק חבירו בגן עדן <סב> נתחייב רשע נוטל חלקו וחלק חבירו בגיהנם <סג> (והגיגה ט"ו א:)

²⁹ כידוע שדייקא התורות של השקר הם ביופי חיצוני ומצילות יפות, עיין תורה כח [א] המתנגדים המבזים והמחרפים יראי השם זה מחמת שמקבלים תורה מתלמידי חכמים שדין יהודאין (א). פי תלמידי חכמים שדין יהודאין הם מקבלים תורתם מהשדין, שיש להם תורה נפולה מאלפין נפולים. ובאלפין אלו כתיב בשלמה (מלכים א' ה'): "וידבר שלשת אלפים משל ויהי שירו חמשה ואלף". פי שלמה זכה להם בקדושה, אבל תלמידי חכמים שדין יהודאין מקבלין מהם דרך הקלפות. ובשביל זה כל דבורם דרך משל ומליצה וטעמים נפלאים, פי שרשה מאלו אלפין הנ"ל: ואלו התלמידי חכמים, נאמר עליהם (ישעיה ז'): "המעט מקם הלאות אנשים פי תלאו גם אלקים". פי מגעים אנשים שבאים לשמע דרושם ותורתם, ואנשים חושבים שיבואו לאיזהו תועלת על ידם, הינו שיבואו לדעת את ה' איך לעבד. והם האנשים אין משיגים שום תועלת, פי תורתם של אלו התלמידי חכמים אין לה כח להדריך את האדם בדרך הטוב, פי מבישא לא הוי טבא (ב).

יש כמה חידושין של תורה שהם רק כמו פינקס^א /^ב שהם לא חדוש אמיתי אלא רק דומה לו, כמו השגה שכותבים ברמו בפנקס שהיא לא ההשגה עצמה אלא דמיון רחוק, וכמו שכותבין תיבת אדם לבד כנ"ל.

והטעם שנקט משל לאדם **כי התורה היא בחי' אדם** כמו שבקומת האדם יש שס"ה גידין ורמ"ח איברים, כך יש בתורה כנגדם שס"ה לאוין ורמ"ח מצוות עשה, **כ"ש (במדבר יט) /^ו זאת התורה אדם** פסוק זה פשוטו מדבר בטומאת מת המטמא באוהל גם בלא מגע. וחז"ל דרשו שהתורה בחי' קומת אדם. ולזה כיוון רבנו כאן, לומר שע"פ שכתבת אדם באמת רמוז כל התורה, אין זה התורה בעצמה כמו שתיבת אדם הכתוב בפנקס אינו האדם בעצמו. **ויש שהוא נכנס לפנים מזה**, שמשיג בתורה השגות ודעת יותר **אבל אעפ"כ אין זה אדם כנ"ל** דהיינו שעדיין השגתו ביחס להשגה אמיתית היא רק כמו ציור אדם או ניסור צורת אדם ביחס לאדם ממש. **כי רק כשזוכין אל התורה בעצמו 'זהו בחי' אדם באמת. וזהו זאת התורה אדם, זאת התורה דייקא, היינו רק זאת התורה האמתיות, היא' בחי' אדם** רוצה לומר שכיון שזאת התורה אדם, נמצא שבקומת אברי האדם, בכל פרטיהם, רמוז כל התורה, בבחי' מבשרי אחזה אלוך, נמצא שכל טעות בהשגה הוא מתרחק מהדמיון לקומת אדם :

רבנו עד כאן קושר קשר הדוק את התורה והאדם /^ו אע"פ שלכאורה אם זה רק משל, היה אפשר לומר זאת גם על כל דבר אחר, כי גם ארי-ה בכתבתו וציורו וניסורו אינו הארי-ה בעצמו. אבל נקט זאת התורה אדם לומר שזה לא רק משל, אלא עניין אחד. ונראה שרומז שהשגת התורה באמת היא רק כשהיא נהפכת לחלק מהאדם בעצמו, בבחי' "תורתך בתוך מעי". ובחי' "הוא היה אומר", כמפורסם ביאורו של רבי מאיר מלובלין זצ"ל, שהפירוש שצדיק כשאומר סברא, את עצמו הוא אומר. דומה לזה כתב רבנו בשיחות הר"ן סא' /^ו שצדיק כשחזור בו מפירוש שאמר, זה בחי' תשובה, וזה הכוונה לשון הדרי בי המובא בגמ', שכדי לשנות דעתו צריך לעשות תשובה, כי דבריו אינם מהשפה לחוץ אלא הם מהותו ממש. עוד נראה לבאר כיון שזאת התורה אדם, לכן רק מי שהוא אדם השלם, מרכבה להקב"ה (לזעיר אנפין), הוא יכול להשיג את התורה בשלימות, וכל חסרון אפילו קטן מאד בדמיון להקב"ה, דהיינו בבחי' והלכת בדרכיו ובמדותיו, אזי גם השגת התורה אינה שלימה, והיכלי התמורות מטעות אותו. וכנ"ל גם בעניין צדיקים גדולים שטעו בראיית מט"ט.

מכאן חוזר רבנו לבאר חיוב הזהירות מהיכלי התמורות הנ"ל, כי תמיד הקליפה קודמת לפרי, ובהכרח שקודם לכל השגה אמיתית לעבור בהיכלי התמורות ודמיונות של שקר. עיין תורה כה' /^ו שגם בהשגות האמתיות יש

^א מתולדו - פנקס

^ב נראה כוונת רבנו שפנקס להבדיל ממחברת שבה כותבים חדושי תורה באריכות בפנקס כותבים רק ראשי פרקים. ובגמ' פנקס הוא טבלה שעליה שעווה ובה היו חורטים תיבות מעטות כדי לזכור כי אינו מיועד לכתובה מרובה שאותה היו כותבים על קלף.

אולי גם רמוז לעובר שדומה לפנקס דהיינו שעדיין אינו האדם השלם. כמבואר בנדה ל: דרש רבי שמלאי למה הולך דומה במעי אמו לפנקס שמקופל ומונח ידי על שתי צדעיו שתי אציליו על ב' ארכובותיו וב' עקביו על ב' עגבותיו וראשו מונח לו בין ברכיו ופיו סתום וטבורו פתוח.

^א במדבר יט (יד) זאת התורה אדם כי ימות באהל כל הקא אל האהל וכל אשר באהל יטמא שבעת ימים:

^ב מכאן עד תיבת ודע נוסף בתקפא

^ג גם בתולדו- היא, ומתולדו- הוא

^ד הריצ"ח האריך בזה בתורה כה שיעור ד' דקה 43 עד דקה 70

^א **שיחות הר"ן סא** - ענין הדרי בי הנאמר בגמרא (קיד), זה היה בחינת תשובה, ששב בתשובה על שפגם בתורה לומר שלא כענין ובראוי. ותכף ומיד שהקשה אותו חברו הבין מיד שפגם ושב בתשובה מיד. כי יש תשובה שהיא בכח ועדין לא יצאה לפעל ובשביל זה אדם משיג לפעמים למעלה ממדרגתו מה שאינו ראוי לזה, הוא כדי שתצא התשובה מכח אל הפעל כנזכר לעיל. וזה בחינת הדרי בי הינו שהתשובה היתה בי מתחלה רק שהיה בכח כנ"ל ועתה יצאה לפעל (כי על ידי שהשיג למעלה ממדרגתו על ידי זה פגם לומר שלא כענין, ואזי חברו מקשה עליו ואז הוא מתעורר מיד ומבין שפגם ושב בתשובה מיד. נמצא שעל ידי זה יצאה התשובה מכח אל הפעל:

^ב **תורה כה** אות [א] כי צריך כל אדם להוציא את עצמו מהמדמה, ולעלות אל השכל. וכשנמשך אחר המדמה, זה בחינת שרירות לב, שהוא הולך אחר המדמה שבלב. וכשיוצא משרירות הלב, ומשבר לבו האבן זה בחינת 'שמיר', שעל ידו נבנע האבן, ואינו הולך אחר תאוות המדמיות, והולך אחר השכל: וכל זמן שלא הוציא שכלו אל הפעל שלא השתמש בשכלו עדין אז אצלו השכל בכת. אף על פי שכבר שבר המדמה, אז נתקומם תכונת שכלו. כי 'כשזך קם, זה נופל' (כמובא ברש"י ריש פרשה תולדות), אבל השכל עדין בכת. ואחר כך כשחוקר בשכלו ומשתמש בו, אזי השכל בפעל. וזה בחינת 'נפת צופים', בבחינת (שיר השירים ד):

שם אות [ב] ודע שבכל עולם ועולם ובכל מדרגה ומדרגה, יש שם דמיונות אלו. והם הם הקלפות הקודמין לפרי, וסובבים את הקדשה, בבחינת (תהלים י"ב): 'סביב רשעים יתהלכון'. וכשאדם נעתק ממדרגה למדרגה, אז צריך לו לילך דרך אלו הדמיונות, כדי להגיע אל הקדשה. ותכף כשעולה להמדרגה, אזי נתעוררין הקלפות שבמדרגה ומסבבין אותו, וצריך להכניע אותם מחדש וכו' עין שם. ואף על פי שכבר נשבר הקלפה שבמדרגה העליונה וכו', אף על פי כן כשפנימיות של העליון נעתק משם וחיצוניות (ופנימיות) התחתון עולה, אזי הקלפה

שם בהשמה - מבאר שם, שכשאדם נעתק ממדרגה למדרגה, אז צריך לו לילך דרך אלו הדמיונות כדי להגיע אל הקדשה. ותכף כשעולה להמדרגה השנייה, אזי נתעוררין הקלפות שבמדרגה ומסבבין אותו, וצריך להכניע אותם מחדש וכו' עין שם. ואף על פי שכבר נשבר הקלפה שבמדרגה העליונה וכו', אף על פי כן כשפנימיות של העליון נעתק משם וחיצוניות (ופנימיות) התחתון עולה, אזי הקלפה

שכל בכח ובפועל ונקנה, אבל קודם שזוכים אפילו לשכל בכח יש יצה"ר הנקרא מדמה, שמתעורר מחדש בכל פעם שאדם עולה מדרגה כאילו מעולם לא הכניעו אותו, לכן בכל השגה חדשה שרוצה להשיג צריך שוב לברר את המדמה ולהכניע היצה"ר.

ורבנו מבאר שמלבד הדמיון שדבר עליו לעיל שנדמה לו על השגה של שקר שהיא אמת, יש גם דמיון שמה שכבר זכה להשיג אין עוד השגה למעלה ממנה. וזה עיקר הנסיון כי לברר את האמת בהיכל התמורות אי אפשר, וכל הבחירה היא רק לא להסכים שכבר זכיתי להשגה האמיתית אלא לבקש עוד השגה גבוהה ממנה.

ודע שכל אדם קודם שמושיג בתורה השגה של אמת, צריך לילך בהכרח דרך אלו

היכלות התמורות. כי הכלל שקליפה קודמת לפרי, (והוא ניסיון לאדם אם ראוי באמת לזכות בפרי) אבל הכלל שאסור לטעות בעצמו, לסבור שכבר בא אל ההשגה הראוי, כי אם יסבור כן ישאר שם חס ושלו, רוצה לומר שיש יצר הרע גדול לאדם מצד ישותו, לחשוב שכבר זכה להשיג את הכל, ועוד מצד הדמיון כי המושג נמצא, ואילו מה שעדיין לא השיג נעלם ממנו, ויש מקום לדמיון לומר שאינו בנמצא כלל. **אבל כשידע שעדיין לא התחיל לכנוס^א לחדרי תורה האמיתים,** דהיינו שידע שאין סוף לעומק לפנים מעומק בהשגות, בבחי' אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני, כמבואר בתורה פג תנינא שזו עיקר החכמה והשגה מה שזוכה עוד יותר להשיג עד כמה רחוקה ממנו ההשגה האמיתית, **אזי יתחזק בעבודת השם, וירבה בתפילות, ויפציר עד שיפתחו לו שערי הקדושה באמת,** ובתפילתו יעמוד כרש וישכח^ב כל השגותיו ויבקש כאילו עדיין לא התחיל להשיג כלל, **ואז יראה ההפרש.**

ואפילו אם עשה עובדות ותעניתים וסיגופים בשביל השם יתברך, ואחר כך זכה לחידושין, אעפ"כ אל יעמוד ע"ז לסבור שהם השגות של אמת הנ"ל. לא מבעי בעלי גאוה שחושבים שע"י תעניות נעשו צדיקים ובאמת אינם כלל צדיקים^א, אלא אפילו צדיקים גדולים שכל מעשיהם לשם שמים, צריכים לדעת זאת, כי כל מי שעדיין לא זכה לשער הנ' אפילו בשער המ"ט בהכרח שתחילה יעבור בהיכלי התמורות כי אפילו להדמיונות של היכלי התמורות צריך עובדות ותעניתים.

ואפילו בתאוות עוה"ז יש דוגמא לזה, כגון למשל כשעושיין שחוק וקומעדייע, (קרקס) אזי נוסע אחד ומכריז וחושב כל הדברים שיעשו על הקומעדייע, ואף שהוא תאוה לשמוע, אעפ"כ אין זה השחוק בעצמו, אלא כמו שכותבים תיבת אדם כנ"ל. וכן כשבא להחדר שעושיין שם הקומעדייע, יש שם מצוירי^ב על הטבלא כל הדברים שיעשו שם, וגם זה אינו הדבר בעצמו, אלא כמו שמציירים ציור אדם כנ"ל. ואפילו כשבאים לשם לפנים, עומד לץ אחד, ועושה כמעשה קוף, וכל הדברים שעושה הבעל קומעדייע, הוא עושה אחריו בליצנות, וגם זה אינו הדבר בעצמו, אלא כמו שמנסר צורת פסל אדם כנ"ל. ועיקר הוא השחוק בעצמו שעושיין שם.

וכמו כן תבין הנמשל מעצמו, כי יש מי שנדמה לו שנכנס לפנים, ולפני ולפנים, ועדיין עומד בחוץ לגמרי^א, כי לא התחיל להשיג השגה של אמת וכמבואר בחי"מ קיג הנ"ל שרב

חזור ונעור וכו' עין שם. ואמר אז בזה הלשון: ובה טועין החסידים הרבה, שפתיאם נדמה להם שגפלו מעבודת ה' ובאמת אין זה נפילה כלל, רק מחמת שצריכין לעלות ממדרגה למדרגה, ואז מתעוררין ומתגברין מחדש הקלפות, שהם התאוות והבלבולים והדמיונות והמחשבות והמניעות כנ"ל, על כן צריכין להתגבר בכל פעם מחדש לחזר ולהכניע ולשבר הקלפות והמניעות וכו' שבכל מדרגה ומדרגה מחדש, אבל באמת אין זה נפילה כלל כנ"ל:

^א מתורג' - ליכנוס

^ב עיין גם תורה צו - וכל אחד מישראל יכול לבוא למדרגה זו, למשל בתפלתו. אלא שיש שני מניעות, האחת היא קדם התפלה, הינו שעומד להתפלל בגדלות, שהוא מיחס גדול, או מחמת שהוא עמל ויגע בעבודת הבורא ומחמת זה אי אפשר שיהיה ממשלה לתפלתו. רק צריך לשפח כל זאת, ויהיה נדמה לו פאלו היום נברא, והוא יחיד בעולם. וזהו בחינת מנשה, לשון נשיון ושכחה. וזה שכתוב (בראשית מ"א): "כי נשני אלקים את כל בית אבי", זה היחוס. "ואת כל עמלי", שעמל בעבודת הבורא:

^א עיין תורה י' אות ד' - אבל אלו הבעלי גאון מעכבים תאוותו של השם יתברך ואינם מבקשים מצדיקים שיתפללו עליהם, כי חושבים שהתענו וסגפו את עצמם, ובהם הם צדיקים; אבל האמת אינו כן, כי כל התעניתים שהתענו, אין זה אלא כמו שק שיש בו חורים הרבה, ובשמריקים את השק, אף על פי כן נשארו בו החורים. והגוף נקרא שק, כמאמר התנא: שינגא, שרי שקו (שבת קנב). ואם התבוננו בעצמן היו רואים, אחר כל התעניתים עדין נשארו אצלם כל תאוותם קשורים בשקם, הינו בגופם; ולא תאוותם בלבד נשארו בגופם, כי אם גם תאוות אביהם שיש אצלם משעת ההולדה, מחמת שלא נתקדש אביו בשעת זיווג, גם זה קשור בגופם עדין. ובדאי אלו היו רואים את כל זה, חרדה גדולה היה נופל עליהם, כי היו רואים איהם הם עומדים במדרגה פחותה ושפלה:

^ב מתורג' - סווייר

^א עיין ברכות נז: הרואה את בן זומא בחלום יצפה לחכמה. ועיין חגיגה טו. שכן זומא היה עוסק בהשגות אלוקות ורבי יהושע בן חנניה אמר עליו שעדיין הוא חוץ להשגה האמיתית. וכן שם יד: כשנכנס לפרדס טעה ועי"ז יצא מדעתו.

הקדוש מנסכיז ולרבי צבי אריה מאליק ספרו לרבנו שזכו בהשגות אלוקות לראות את מלאך מט"ט, ורבנו אמר להם שלא כך רואים אותו :

והצדיק הגדול מאד, אף כשזוכה להשיג השגות גדולות של הקדושה באמת אעפ"כ אינם נחשבים בעיניו לכלום, לגודל עוצם הכרתו את גדולות הבורא ית'. ע"כ הוא משתדל ומתחזק בכל פעם, שיתחילי"ד הש"י להראות לו אור התורה, כאלו לא התחיל/טו) להשיג כלל מימיו [טז]/י) כמבואר בחיי מוהר"ן שרבנו גם בסוף ימיו כשזכה למדרגות שלא זכה שום אדם בעולם אעפ"כ ההתבודדות שלו היתה טעיתי כשה אובד בקש עבדך. והיתכן שיעברו ימי בהבל כזה, וכי בשביל כך נוצרתי? :

עד כאן ביאור חברותא לתורה רמה

ועיין לקמן בתורה רמו הסמוכה שזה בחי" גדלות דקדושה שהיא באמת ענווה. כי מה שמחזיק לכלום את כל השגתו שכבר זכה, זה בחי" גאוה, ואעפ"כ זו ענווה, כי כל כוונתו רק לזכות לעוד השגה בו ית', ועוד ביטול אליו והתכללות בו.

חגיגה דף טו. – תנו רבנן מעשה ברבי יהושע בן חנניה שהיה עומד על גב מעלה בהר הבית וראהו בן זומא ולא עמד מלפניו אמר לו מאין ולאין בן זומא אמר לו צופה הייתי בין מים העליונים למים התחתונים ואין בין זה לזה אלא שלש אצבעות בלבד שנאמר ורוח אלהים מרחפת על פני המים, כיונה שמרחפת על בניה ואינה נוגעת. אמר להן רבי יהושע לתלמידיו עדיין בן זומא מבחויך, מכדי ורוח אלהים מרחפת על פני המים אימת הוי, ביום הראשון, הבדלה ביום שני הוא דהואי, דכתיב ויהי מבדיל בין מים למים.

^ט בתקפא - שיתחיל

^{טו} עיין סוף תורה סב שגם תמיד צריך להתחיל מחדש שמא ההתחלה לא היתה כראוי, וכל ההמשך הוא לפי ההתחלה.

^{טז} עיין חיי מוהר"ן נט ורלט שתעיתי כשה אובד היתה ההתבודדות של רבינו. ועי"ש אות קיג שאמר רבנו לכמה צדיקים שטענו שראו את מלאך מט"ט שלא כך רואים אותו.

^{טז} חיי מוהר"ן – אות רלט (י) ששמעתי מפי הרב רבי נתן זכרונו לברכה שאחר שאמר רבנו זכרונו לברכה מאמר תעיתי בשה אובד וכו' אמר לו שנה הענין הוא התבודדות שלו בעתים הללו. עמד והתבונן על גדל ענותנותו ופשיטות ותמימות של עבודתו הקדושה כל ימי חייו. שאף על פי שזכה למה שזכה, אף על פי כן היו התפלה והתבודדות שלו בינו לבין קונו ברוח נמוכה ולב נשבר בזה.

עוד שמעתי ממנו זכרונו לברכה, שפעם אחת שאל אותו אחד מבני הנעורים הקטנים איך להתבודד, ולמד אותו לומר לפני השם יתברך רבנו של עולם רחם עלי וכו' כי הייתכן שיעברו ימי בהבל כזה וכי בשביל כך נוצרתי (ובלשון אשכנז כי הייתכן אז סע זאל מיר אזוי אנועק געהין דיא וועלט בין איך דען פון דעסט וועגין באשאפען גיווארן) וכו'. אחר כך באיזה עת עמד זה האיש אחר כתלי רבנו זכרונו לברכה, ושמע שרבנו זכרונו לברכה בעצמו שפך את לבו לפני השם יתברך בדבורים כאלו:

